

Loopbaandenken en het lot van de introverte leerling

Wendy Kers – loopbaanspecialist

Even voorstellen

Decaan VO (vmbo-t/havo/vwo)

Studentendienstverlener mbo

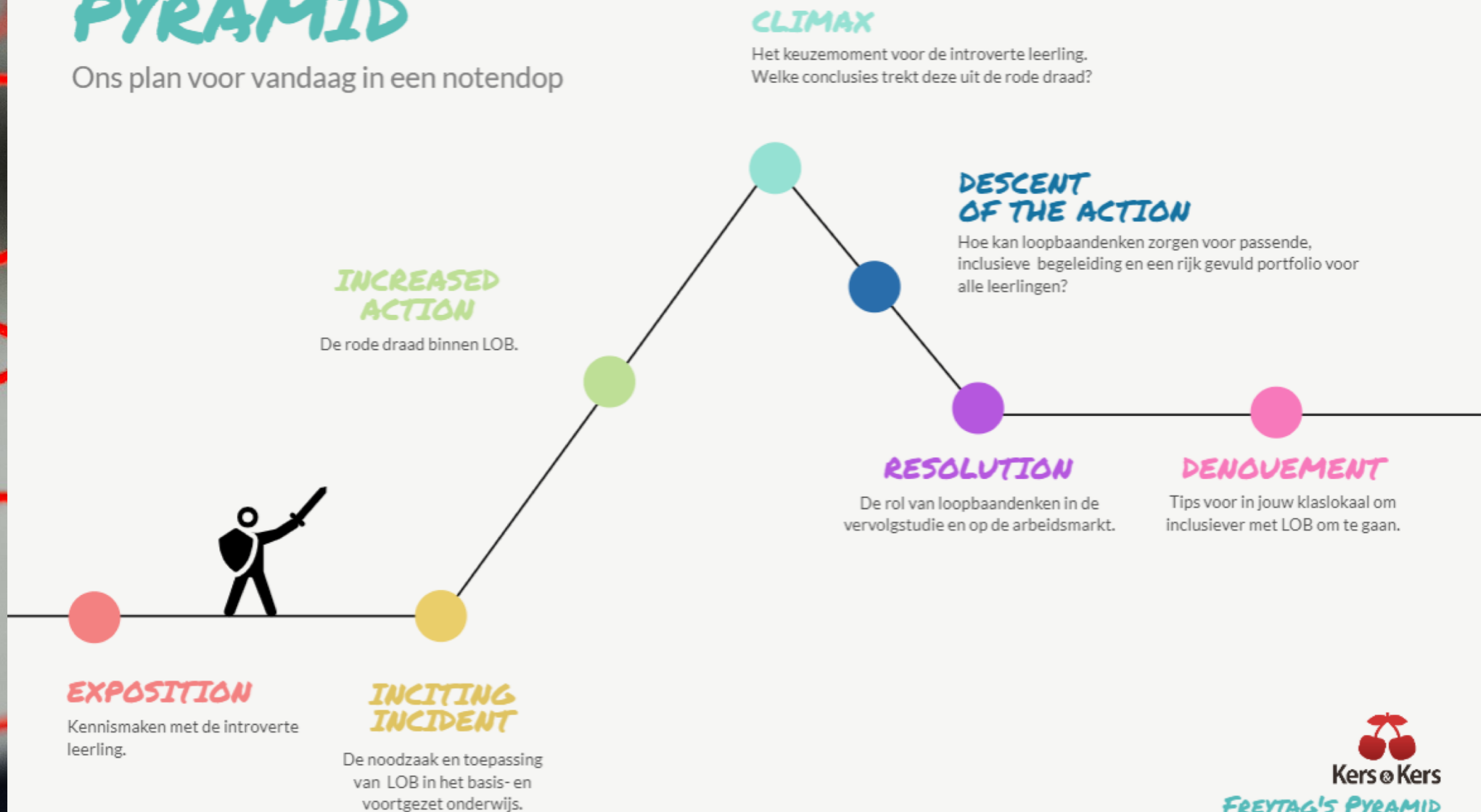
Student MEN Utrecht (specialisatie begeleiden en LOB)

Loopbaanspecialist met focus op narratieve begeleiding

FREYTAG'S PYRAMID

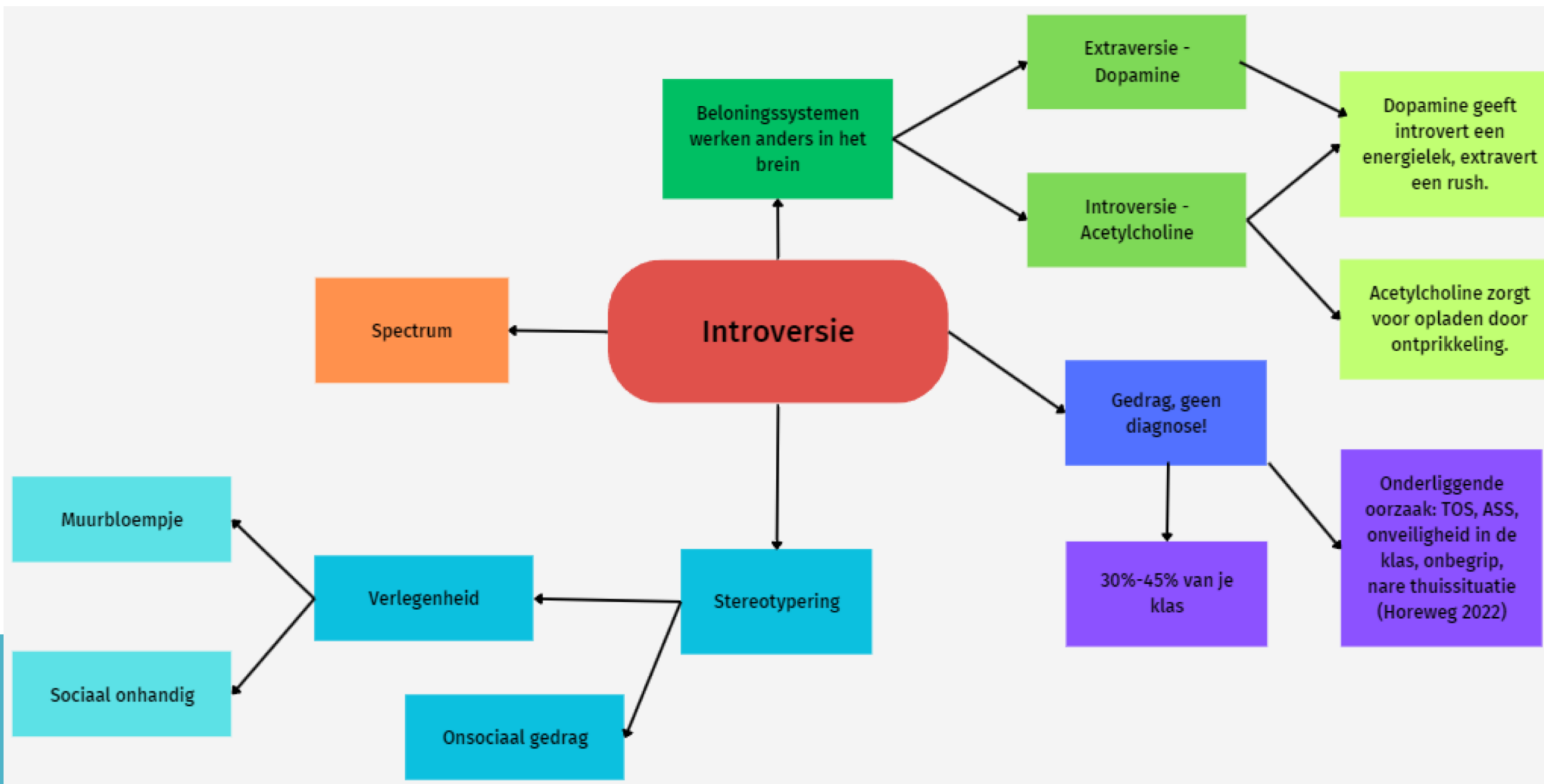
Ons plan voor vandaag in een notendop

Kers & Kers

FREYTAG'S PYRAMID

(c) 2023 Wendy Kers

De introverte leerling

Over welke leerlingen hebben we het?

Leerlingen die stil of teruggetrokken reageren op situaties die veelvuldig voorkomen in het onderwijs, zoals groepswork, kampen, stages, uitwisselingen, dagjes pretpark, schoolfeest, vieringen, presentaties.....

Denk aan Bertus Meijer die schreef *"Jouw 'leuk' is namelijk niet mijn 'leuk'. Dring jouw extraversie niet aan mij op"*. (Horeweg 2022)

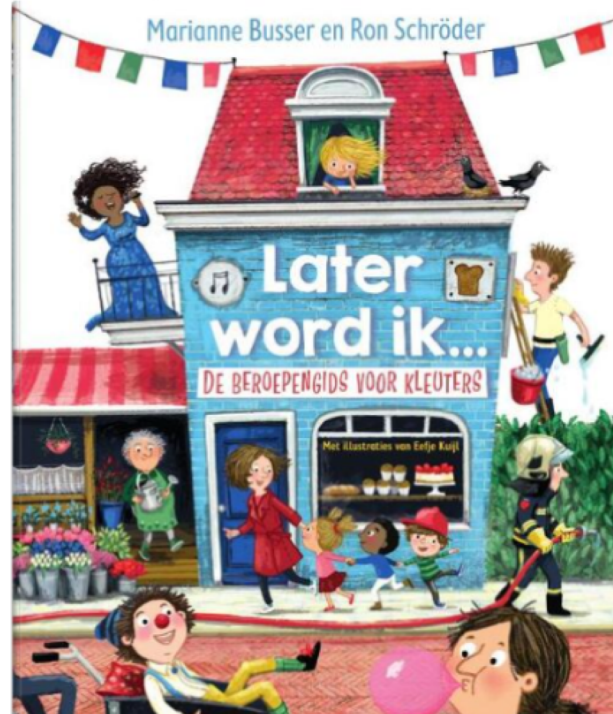
Horeweg, A. (2022). *Als je leerling stil is: over mogelijke oorzaken van teruggetrokken gedrag*. Pica.

Loopbaanontwikkeling op de basisschool

- Impliciet van groep 1 tot en met groep 8.
- Soms zelfs al op IKC, voorschoolse opvang of voor- en vroegschoolse educatie.
- Expliciet in groep 7 en 8.

Maar hoe ziet dat er dan uit in de onderbouw en middenbouw?

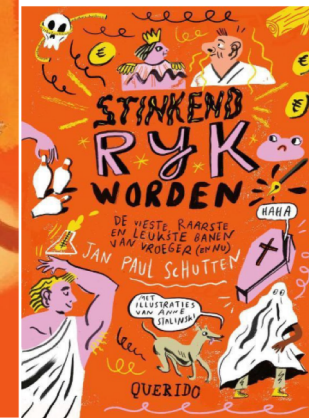
Onder- en middenbouw: focus op werkexploratie.

- Welke beroepen bestaan er?
- Wat komt aan bod in een project of tekst?
- Bezoekjes van ouders.
- Contact met beroepsbeoefenaars uit de buurt.
- Rollenspellen in de hoeken en op speelpleinen.

En in de midden- en bovenbouw?

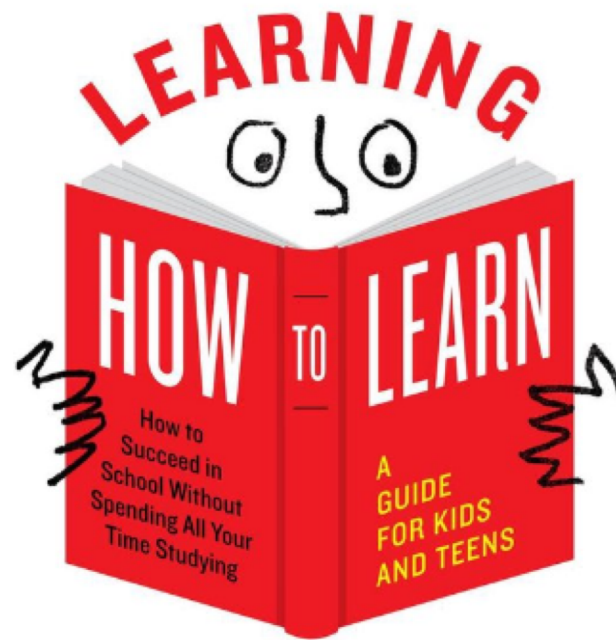
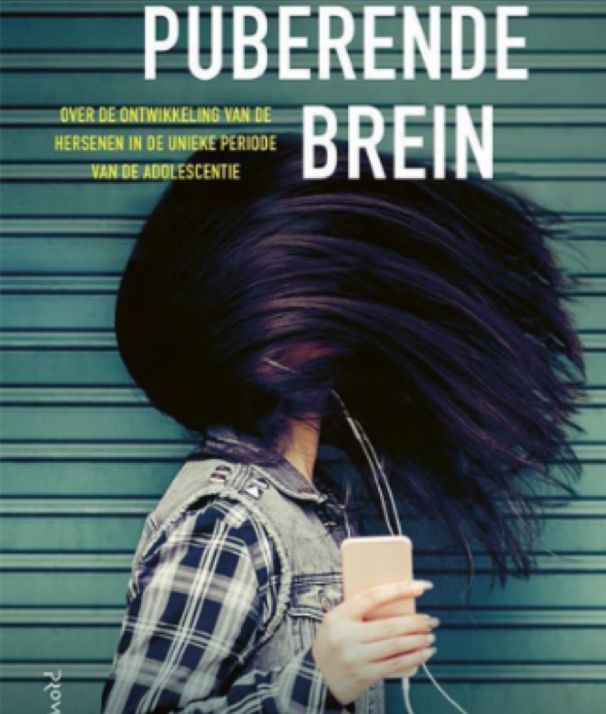
Midden- en bovenbouw: meer oog voor de persoonlijke ontwikkeling en naderende keuze.

- Gesprekken over onderwijsstelsel, eindtoets en mogelijkheden.
- Randvoorwaarden en carrière-ankers.
- Positive behaviour support, kanjertraining, rots en water.
- Loopbaancompetenties kwaliteiten- en motievenreflectie, loopbaansturing en netwerken.

Loopbaanontwikkeling op het voortgezet onderwijs

- Impliciet in projecten, vakken, activiteiten.
- Expliciet rond keuzejaren in een methode, de mentorles, leerplangesprekken of buitenschoolse activiteit.

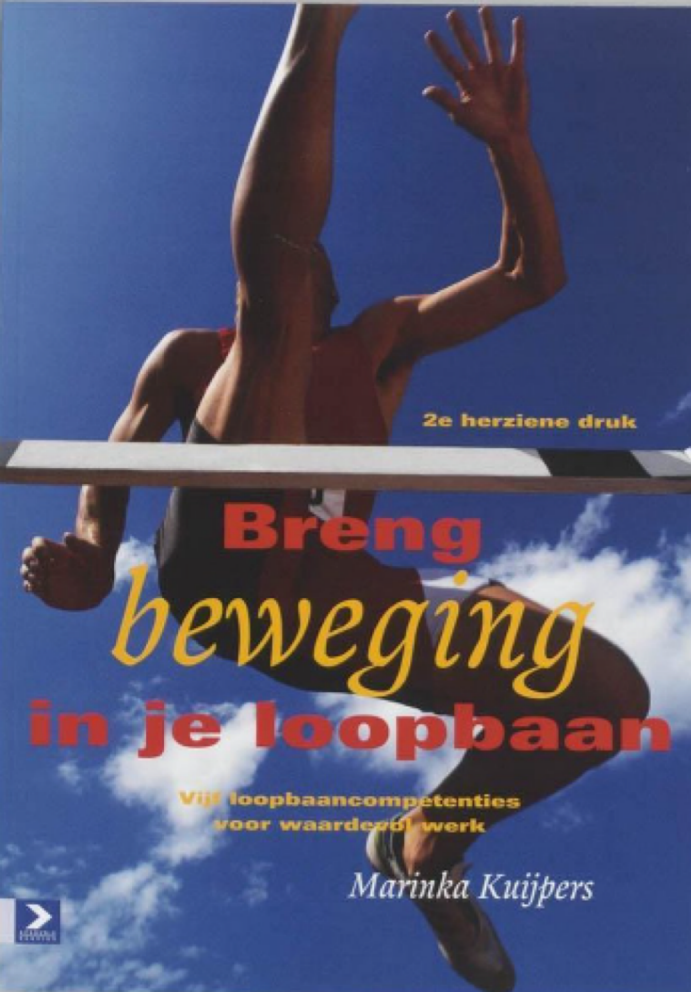
BARBARA OAKLEY, PhD, AND

Hoe ziet dat er dan uit in de onderbouw?

Focus op het landen: Hoe heb je voor deze school gekozen, welk niveau past er bij je en wat heb jij aan begeleiding nodig om goed van start te gaan?

- Groepsvorming
- Studievaardigheid
- Zelfkennis in combinatie met onderwijslandschap
- Mentorles
- Projecten, activiteiten en vakoverstijgend onderwijs

En in de bovenbouw?

Ligt de focus op de profiel- en studiekeuze.

- Bewijzen van de loopbaancompetenties: kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, netwerken, loopbaansturing.
- Opdoen van grenservaringen voor het loopbaandialoog
- Vullen van het loopbaanportfolio middels een methode
- Mentorles
- Stages, meeloopdagen en proefstuderen
- Uitwisselingen
- Profielwerkstuk

Loopbaanontwikkeling op het vervolgonderwijs

- Matching, kennismaken, loting en decentrale selectie.
- Praktijkopdrachten, stages en afstuderen.
- Minoren, masters en scriptie.
- SLB.

Door een toename van numerus fixus studies – ook op het mbo – is het presteren en jezelf presenteren steeds belangrijker geworden.

Loopbaanontwikkeling in het werkveld

Expliciet tijdens:

- inwerkperiode
- proeftijd
- functioneringsgesprek
- levens veranderende momenten

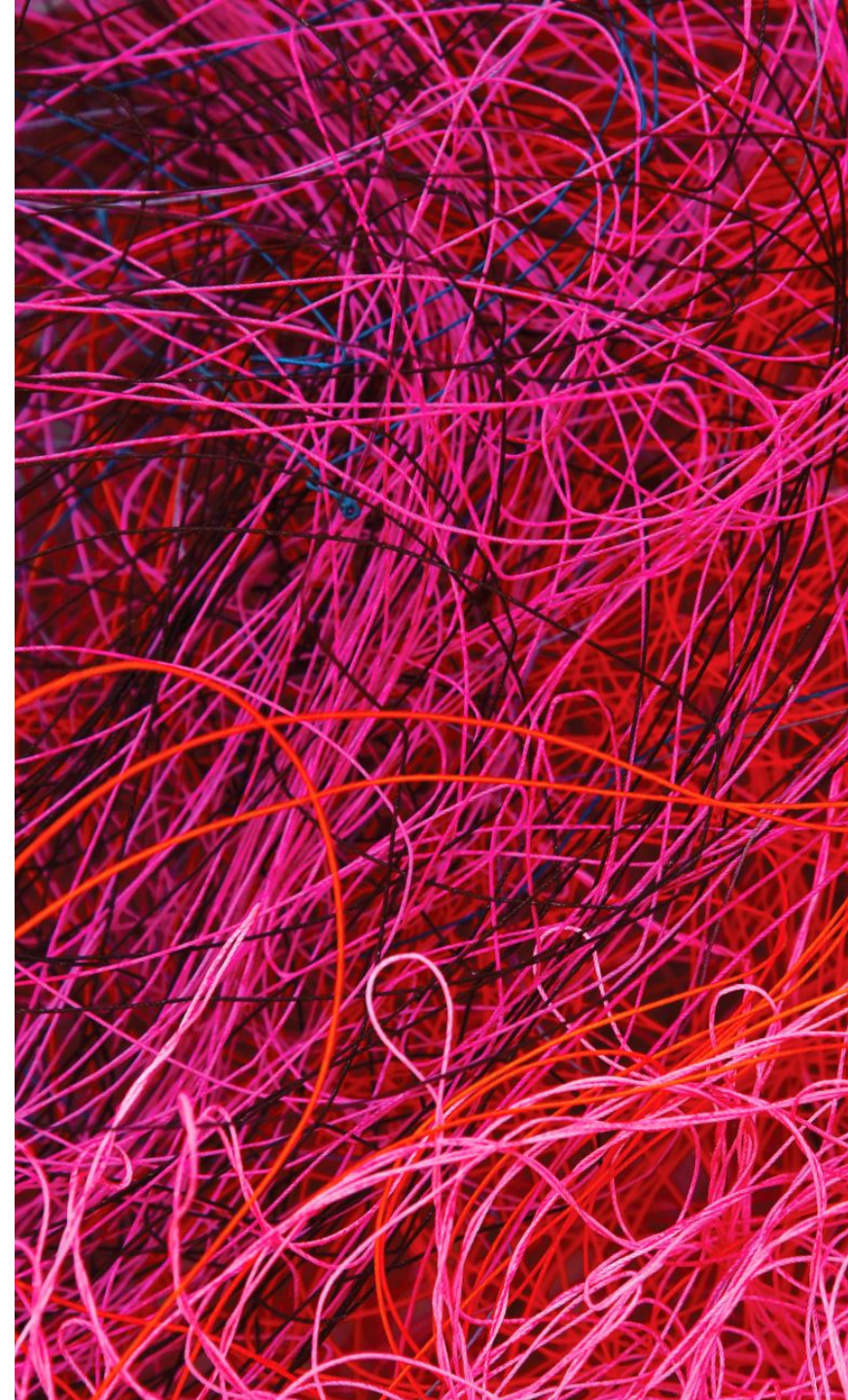
Impliciet tijdens:

- maatschappelijke veranderingen
- fluctuerende arbeidsmarkt
- dipjes en uitdagingen

De rode draad in LOB

- Ervaren
- Grenzen opzoeken
- Vragen stellen
- Zelfsturend
- Netwerken
- Zichtbaar zijn

Het onderwijs en de arbeidsmarkt gaat uit van de extraverte leerling/student/sollicitant.

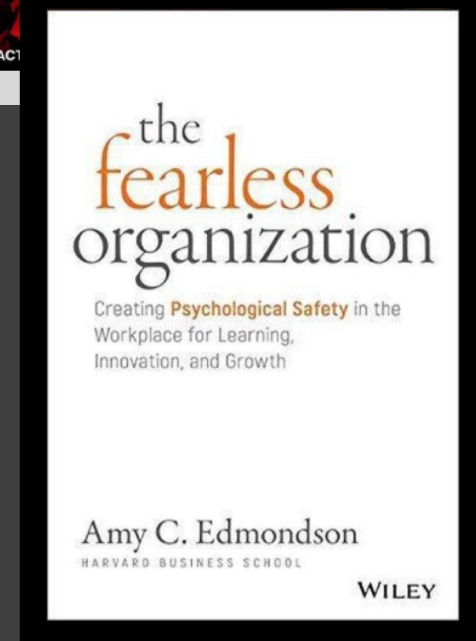

Het keuzemoment voor de introverte leerling

- Wat zie je?
 - ontwijkend gedrag, smoesjes, lethargie, onverschilligheid en stress.
- Gedrag en de onderstroom.
- Energievreeters.

Een introverte leerling kan zich best extravert gedragen, het gaat om de oplaadtijd en de conclusies die verbonden worden aan de ervaring.

Voor in je toolkit

Hoe begeleiden we de introverte leerling in het klaslokaal?

- Werkvormen en methodieken.

Aanpassingen in de manier waarop je ervaring opdoet, in de verwerking ervan of in het verplichte karakter.

- Loopbaandenken om rust te creëren.

Alles is LOB, dus geen haast om in vastgelegde periode vastgelegde ervaring op te doen.

- Verwachtingen, leerlijnen en inspanningen.

Zorg voor verbinding tussen het “hier en nu” en het “later als je groot bent”, zo ontstaat er een reflectieve cyclus en motivatie om met LOB aan de slag te gaan.

Op stage

- Type werkplek.
- Het leggen van contacten.
- Creatieve denkers.
- Verwachtingen en competenties.
- Autonomie.
- Beschermjassen.

Op de werkvloer

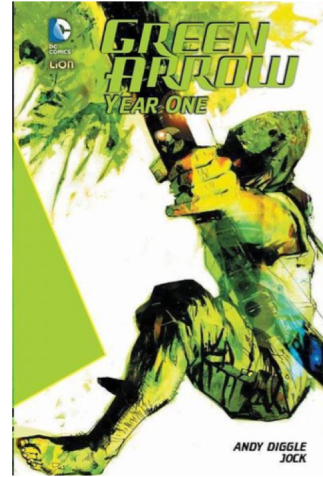
- Sociale contacten.
- Verlegen, introvert, allebei of geen van beide?
- Burn-out en Bore-out.
- Bijzondere inzichten.
- Werving en selectie.

En in het LOB-dossier

- Keuzes.
- Creatieve verwerking.
- Vrijheid.
- Doorlopende lijn.
- Warme overdracht.

MIEKE BOUMA

De 12 oerkarakters van storytelling

ARCHETYPES EN HUN BASISPLOTS

ATLAS CONTACT

Gouden regels

- Van klein naar groot werken.
- Eerst naar de buitenwereld en dan steeds meer naar binnen kijken.
- Bewust worden van rolmodellen, talenten en kwaliteiten.
- Accepteren, niet medicaliseren.

Inclusief LOB-ontwerp

- Ruimte pakken.
- Oerkarakters uit storytelling.
- Voorleven.
- Zone van naaste ontwikkeling.
- De introvert hoeft zich niet aan te passen aan de extraverte wereld.
- Veiligheid en herkenbaarheid.

Loopbaandenken

- Kansen zien in onorthodoxe dingen.
- Loopbanen zijn overal aanwezig.
- Kleine ervaringen kunnen veilig tot iets groots uitgroeien.
- Belang van lessen, vakken en projecten zijn helder.
- Expliciet uitspreken hoe iets je verder brengt.

Tips die je komende week al kan toepassen

- Laat de introverte leerling zelf met een idee komen om een ervaring op te doen.
- Nodig actief introverte ouders of collega's uit in de les om wat te vertellen over hun loopbaanstappen.
- Laat leerlingen zoeken naar helden uit boeken, films en popculture die zich als introvert omschrijven.
- Zorg voor een oplaadmoment tijdens groepswork of een spannende activiteit.
- Bedenk met collega's een actief en ontspannend programma voor het komende kamp of dagje uit.
- Ontwikkel als school een studentenvereniging gericht op introverte leerlingen.

Het resultaat: De loopbaanvaardige leerling die.....

- weet dat introversie een kracht kan zijn.
- weet in welke werkomgeving talenten tot uiting komen.
- grenzen kan aangeven en in werk en studie rust kan vinden.
- zich op eigen tempo sociaal, emotioneel en intellectueel kan ontwikkelen.
- kan bijsturen indien nodig.

Meer weten?

Arbeid Opleidingen Consult B.V. (2020). Monitor LOB meting 2020. In *openoverheid.nl*. Geraadpleegd op 20 september 2022, van <https://open.overheid.nl/repository/ronl-4d014d8c-c762-455c-b295-1029b1734692/1/pdf/rapport-monitor-lob-2020-publieksversie.pdf>

Bennett, T. (2022). *Regie in de klas* (G. Verbrugghen, Vert.).

Bouma, M. (2016). *De 12 oerfiguren in storytelling: archetypes en hun basisplots*. Atlas Contact.

Busser, M., & Schröder, R. (2021). *Later word ik. . . - De beroepengids voor kleuters* (4e druk). Van Holkema & Warendorf.

Cain, S. (2013). *Quiet: The Power of Introverts in a World That Can't Stop Talking*. Crown.

Crone, E. (2018). *Het puberende brein*. Prometheus.

Devos, S. (2020). *Professor Kleinbrein - Professor Kleinbrein - De ridders: Wonderlijke weetjes en fascinerende feiten over de ridders*. Lannoo.

Diggle, A., & Jock, J. (2007). *Green Arrow : year one*. Rwlion.

Djie, K. T. A., & Zwaan, I. (2015). *Beschermjassen op school: aandacht voor verschil in het onderwijs*. Koninklijke Van Gorcum.

Dweck, C. (2017). *Mindset - Updated Edition: Changing The Way You think To Fulfil Your Potential* (6de editie). Robinson.

Meer weten?

Edmondson, A. C. (2018). *The Fearless Organization: Creating Psychological Safety in the Workplace for Learning, Innovation, and Growth*. Wiley.

Gadaku Institute. (z.d.). *Wat is het Rots en Water programma?* Rots & Water. Geraadpleegd op 16 februari 2023, van <https://www.rotsenwater.nl/algemeen/wat-is-het-rots-en-water-programma/>

Godin, S. (2008). *Tribes: We Need You to Lead Us* (1ste editie). Portfolio.

Grant, A. (2017). *Originals: How Non-Conformists Move the World*. Ebury Publishing.

Herman, T. (2019). *The Alter Ego Effect: The Power of Secret Identities to Transform Your Life* (Illustrated). Harper Business.

Hooley, T., & Andrews, D. (2018). *The Careers Leader Handbook: How to create an outstanding careers programme for your school or college* (1ste editie). Trotman.

Horeweg, A. (2020). *Voorkom lastig gedrag: wat kun jij als leerkracht aan preventie doen?* Pica.

Horeweg, A. (2022). *Als je leerling stil is: over mogelijke oorzaken van teruggetrokken gedrag*. Pica.

Inkson, J. H. (2006). *Understanding Careers: The Metaphors of Working Lives* (1ste editie). SAGE Publications, Inc.

Introversie. (z.d.). Psychologie Magazine. Geraadpleegd op 20 september 2022, van <https://www.psychologiemagazine.nl/thema/introversie/#wat-is-introversie>

Meer weten?

Jiwa, B. (2018). *Story Driven: You don't need to compete when you know who you are*. Perceptive Press.

Jolles, J. (2017). *Het tienerbrein* (1ste editie). Amsterdam University Press.

Kanjertraining. (z.d.). *Kanjertraining, voor vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect*. Geraadpleegd op 16 februari 2023, van <https://kanjertraining.nl/>

Kenniscentrum SWPBS Nederland. (2020). *School Wide Positive Behavior Support*. SWPBS. Geraadpleegd op 16 februari 2023, van <https://swpbs.nl/>

Kers, A. R. C. F., & Kers-Mouw, D. W. (2010). *Samen naar een beter LOB binnen het vmbo-tl Eemland* [Bachelorscriptie]. Saxion Hogescholen.

Kleyngeld, A. (2021). *Van boswachter tot YouTuber: kies het leukste beroep van de wereld!* (3e gewijzigde druk). Fontaine Uitgevers BV.

Koenen, S. (2011). *Hoe Word Ik Een Held?: kinderen interviewen Kim-Lian van der Meij, André Kuipers, Chantal Janzen, Anna Drijver, Ralf Mackenbach, Loek Beernink, Jacques Vriens, Sacha de Boer en nog veel meer helden*. . . Schrijvenaar.

Kramer, J. (2019). *Deep democracy: de wijsheid van de minderheid* (01 editie). Management Impact.

Kramer, J., & Braun, D. (2018). *Building tribes: reisgids voor organisaties*. Management Impact.

Kuijpers, M. A. C. T. (2005). *Breng beweging in je loopbaan: vijf loopbaancompetenties voor waardevol werk*. Academic Service.

Meer weten?

Labarre, N. (2021). *Te gekke beroepen die echt bestaan*. Gottmer.

Laney, M. O. (2002). *The Introvert Advantage: How Quiet People Can Thrive in an Extrovert World* (1ste editie). Workman Publishing Company.

Lotto, B. (2018). *Deviate: The Creative Power of Transforming Your Perception*. Orion Publishing Co.

Luken, T., & De Folter, A. (2015). *Beelden van mijn toekomst: een ACT toolkit voor loopbaanoriëntatie en begeleiding*. Nsvp.

Meens, E. (2020). *Een leven lang kiezen: Het coachen van loopbaan- en levenskeuzes*. Boom Lemma.

Meijers, F. J. M. (2012). *Wiens verhaal telt? Naar een narratieve en dialogische loopbaanbegeleiding*. Garant.

Menten, T., & Gratama, G. (2021). *De chocoladetandarts en 237 andere waanzinnige beroepen*. Van Goor.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022, 5 september). *Gelijke waardering voor alle studenten en alle opleidingen*. Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 20 september 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2022/09/05/gelijke-waardering-voor-alle-studenten-en-alle-opleidingen>

Mitchell, D. R. (2018). *Gelijke kansen in de school: diversiteit in vijf thema's*. Pica.

Oakley, B., PhD, Sejnowski, T., PhD, & McConville, A. (2018). *Learning How to Learn: How to Succeed in School Without Spending All Your Time Studying; A Guide for Kids and Teens*. Van Haren Publishing.

Meer weten?

Sanza, S. (2021). *Wat is jouw beroep?: Als ik groot ben, word ik. . .* (herziene editie). Veltman Uitgevers.

Schuman, J., De Vries, P., & de Vries, P. (2020). *Passend onderwijs in de praktijk: kernthema's en casuïstiek*.

Schutten, J. P., & Stalinski, A. (2021). *Stinkend rijk worden: de vieste, raarste en leukste banen van vroeger (en nu)*. Querido.

Smeets, I., van de Vendel, E., & de Goede, F. (2021). *Rekenen voor het leven*. Uitgeverij Nieuwezijds.

Stickley, F. (2021). *Wat wil ik worden?* Veltman Uitgevers B.V.

Stowell, L. (2022). *Loki: Hoe word je een goede god? (Loki #1)*. Luitingh-Sijthoff.

Thom, J. (2020). *A Quiet Education: Challenging the Extrovert Ideal in Our Schools*. John Catt Educational, Limited.

Tupper, H., & Ellis, S. (2020). *The Squiggly Career: Ditch the Ladder, Embrace Opportunity and Carve Your Own Path Through the Squiggly World of Work*. Portfolio Penguin.

Van Asselt, R. (2007, 12 maart). *Examens, zand of olie in de schakels? Roel van Asselt Inhoud 12 maart 2007* [Presentatieslides]. SlideToDoc.
<https://slidetodoc.com/examens-zand-of-olie-in-de-schakels-roel/>

Van Stralen, G., & van Stralen, G. (2018). *Bildung speciaal: Bildungsverhalen uit de praktijk van het (speciaal) onderwijs voor alle leraren*. ISVW Uitgevers.

van Veldhuizen, M. (2010). *Is het succes van M/V verankerd? De invloed van loopbaan-ankers op de relatie tussen sekse en carrièresucces. Een onderzoek onder alumni van de Universiteit Utrecht* [Masterscriptie]. Universiteit Utrecht.

Walraven, E., Menten, T., Roseboom, S., Schotveld, J., Honingh, T., Bruijstens, M., Mous, M., Van Dam, A., Feltzer, E., Vriens, J., Ter Horst, M., Pelgrim, M., & van Dam, A. (2021). *Weet je wat ik worden wil. . .* Van Goor.